

Стан та перспективи співробітництва України з Ісламською Республікою Мавританія у галузях АПК та сфері продовольчої безпеки

(інформаційно-аналітична довідка)

Мавританія, з ВВП у розмірі 10,77 млрд доларів США у 2024 році, належить до найменш розвинених країн. Країна, яка в основному складається з пустель і зазнає впливу кліматичних змін, має малодиверсифіковану економіку, вразливу до зовнішніх потрясінь через свою значну залежність від видобувної галузі (залізо).

З ростом у 3,4% на рік у період з 1980 по 2019 рік Мавританія продемонструвала хороші економічні показники протягом чотирьох десятиліть, що передували періоду Covid-19, завдяки чому вона перейшла до категорії країн з «середнім доходом нижчого рівня». У 2023 році економіка Мавританії зазнала уповільнення зростання до 3,4% проти 6,4% у 2022 році.

Економічні перспективи залишаються сприятливими, з прогнозованим зростанням реального ВВП на 5,5% у 2025 році, що підтримується очікуваними вигодами від видобутку газу, запланованого на перше півріччя 2025 року. Однак прогрес Мавританії в структурній трансформації є повільним. **Робочі місця перейшли з сільського господарства до сектору послуг**, який домінує неформальний сектор з низькою продуктивністю.

Структурна трансформація економіки Мавританії вимагає дій за кількома напрямками, головними з яких є: **i) підвищення продуктивності сільськогосподарського сектору, який забезпечує роботою значну частину населення і в якому країна має невикористаний потенціал; ii) поліпшення якості інфраструктури в секторах транспорту, енергетики, ІКТ; iii) розвиток промислового сектору та приватного сектору, що дозволить залучити робочі місця з неформального сектору послуг; iv) розвиток людського капіталу, щоб допомогти країні скористатися своїми демографічними дивідендами.**

Стислий огляд агропромислового сектору Мавританії

Агропромисловий сектор Мавританії, незважаючи на значний потенціал завдяки своїм сільськогосподарським ресурсам (рис, просо, фініки, овочі) та тваринництву (велика рогата худоба, вівці, верблюди) обмежений суворим пустельним кліматом. Лише 0,5% території (близько 502 000 га) придатні для сільського господарства.

Цей сектор робить значний внесок в економіку і забезпечує засоби до існування для значної частини населення (сільське господарство та тваринництво забезпечують близько 17-19% ВВП і є важливим джерелом зайнятості та продовольчої безпеки). В той же час, існує ряд проблем та викликів в цій сфері економіки, а саме

- Агроекологічні обмеження. Пустельне середовище суттєво обмежує площі орних земель і робить богарне землеробство, яке охоплює значну частину оброблюваних земель, дуже залежним від опадів, низької врожайності.
- Низький технологічний рівень. Існує брак знань про техніку та технології, необхідні для годування худоби, санітарні потреби та генетичний розвиток, а також для зрошення.
- Низька врожайність. Врожайність значно нижча, ніж в інших африканських країнах, що свідчить про низьку продуктивність.
- Брак інфраструктури. Зрошувальні споруди є рідкісними та неефективними, а умови забою та продажу м'яса потребують поліпшення.
- Виклики переробки та експорту. Переробка сільськогосподарської продукції є дуже обмеженою, особливо переробка м'яса, шкір та молочних продуктів.

- Проблеми управління водними ресурсами. Якість водних ресурсів погіршується, і вони часто використовуються недостатньо.
- Право власності на землю та доступ до неї. Відсутність визнаних прав на землю перешкоджає доступу до ресурсів, особливо для вразливих груп населення.

Надзвичайно важливою галуззю для продовольчої безпеки країни є тваринництво, а переробка м'яса та шкір відкриває можливості для розвитку. Розвиток цього сектора обмежується неоднорідністю систем виробництва та низьким рівнем задоволення внутрішніх потреб.

Сьогодні Мавританія імпортує понад 70% продовольства, включаючи основні продукти, такі як рис та овочі, що підкреслює проблеми продовольчої безпеки.

Уряд прагне покращити продовольчу самодостатність країни, сприяти раціональному використанню земель та впроваджувати нові технології. Для реалізації проектів, спрямованих на трансформацію сільського господарства та продовольчу безпеку залучаються міжнародні партнери, такі як Світовий банк, Африканський фонд розвитку та Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку (IFAD).

В цьому контексті перспективними виглядають:

- Експортний потенціал. Мавританія, завдяки своїй близькості до Європи, має потенціал стати постачальником позасезонних фруктів і овочів та екзотичних продуктів на європейський ринок.
- Інвестиції в інновації. Впровадження нових технік і технологій має вирішальне значення для підвищення продуктивності та переробки сільськогосподарської та тваринницької продукції.
- Диверсифікація виробництва. Диверсифікація сільськогосподарських культур необхідна для збільшення внеску Мавританії в міжнародну торгівлю сільськогосподарською продукцією.
- Поліпшення інфраструктури. Інвестиції в ефективні системи зрошення та переробку інфраструктуру мають вирішальне значення для розвитку сектора.

Основні сектори економіки

Основними секторами економіки Мавританії є видобувна промисловість (залізна руда та золото) і риболовецьке господарство.

Виключна економічна зона Мавританії площею 754 000 км² — одна з найбагатших у світі риболовних зон. Основні види експорту: восьминоги, сардини тощо, які постачають до Європи, Азії та Росії.

У 2024 році за даними Міжнародного валютного фонду, видобуток залізної руди в Мавританії становив 14,9 млн тон (+3% до 2023 року). У 2025 році МФВ очікує ріст виробництва на 3,4% до 15,4 млн тон.

У 2024 році експорт товарів з Мавританії за оцінками МВФ, склав 3,89 млрд доларів. З цієї суми експорт золота приніс 1,52 млрд доларів або 39% від загального обсягу доходів. Залізна руда – 1,41 млрд доларів або 36%. **Експорт риби – 18% всіх доходів або 701 млн доларів.**

Основними імпортерами продукції Мавританії є Канада (24,4%), Китай (22,7%), Алжир (8,2%), Швейцарія (7,4%) та Іспанія (6,2%), за даними Lloyds Bank.

Імпорт товарів в Мавританію у 2024 році становив 4,32 млрд доларів США. Основними імпортними товарами є продовольство – 1,078 млрд доларів (25%) та нафтопродукти – 1,079 млрд (25% від всього обсягу імпорту).

Експорт сільськогосподарської продукції з Мавританії включає в основному експорт живої худоби, червоного м'яса (великої рогатої худоби, дрібних жуйних тварин і верблюдів)

до сусідніх країн, таких як Сенегал і Кот-д'Івуар, а також виробництво гуміарабіку. Здійснюються зусилля з розвитку цього сектору, зокрема з експортом чорниці, запланованим на 2027 рік, з метою диверсифікації мавританського експорту, в якому традиційно домінують корисні копалини та рибальство.

Основними імпортерними партнерами є ОАЕ (18,4%), Іспанія (12,8%), Бельгія (10,8%), Китай (8%) і Франція (6,2%), за даними Lloyds Bank.

Мавританія імпортує різні сільськогосподарські продукти, щоб доповнити місцеве виробництво та забезпечити продовольчу безпеку.

Зернові: Мавританія імпортує пшеницю та рис, які є необхідними для місцевого споживання, зокрема через дефіцит місцевих зернових у певні періоди.

Фрукти та овочі: Імпортуються для задоволення потреб споживачів та диверсифікації продовольчої пропозиції.

Корми для худоби: Імпортуються для забезпечення продовольчої безпеки худоби, особливо коли пасовищ недостатньо.

Поточний стан двосторонньої співпраці в ключових галузях АПК, в тому числі наявних проблемних питань

Товарообіг за результатом **7 місяців 2025 р.** склав 12,43 млн. дол. США. Український експорт – 10,72 млн. дол. США; імпорт з Мавританії – 1,71 млн.дол. США, з яких 1,60 млн. дол. США риба та ракоподібні.

За цей же період 2025 р. Україна експортувала до Мавританії сільськогосподарської продукції на суму 6,33 млн. дол. США. Основні статті експорту с/г продукції з України : цукор і кондитерські вироби з цукру (3,98 млн. дол. США, **331%** відповідно до звітнього періоду за 2024 рік), м'ясо та їстівні субпродукти (1,19 млн. дол. США, **136%**), молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед (0,68 млн. дол. США, **718%**) жири та олії тваринного або рослинного походження (0,47 млн. дол. США, **49%**), продукція борошномельно-круп'яної промисловості (0,012 млн. дол. США).

Товарообіг за результатом 2024 р. склав 18,90 млн. дол. США, з яких український експорт – 9,69млн. дол. США. Україна експортувала до Мавританії сільськогосподарської продукції на суму 9,45 млн. дол. США. Основні статті експорту: цукор і кондитерські вироби з цукру (6,68 млн. дол. США), м'ясо та їстівні субпродукти (1,35 млн.дол. США), жири та олії тваринного або рослинного походження (0,94 млн. дол. США), молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед (0,42 млн. дол. США), зернові культури (0,05 млн. дол. США).

Наразі системних проблемних питань у сфері двосторонніх торговельно-економічних відносин між Україною та Мавританією не зафіксовано.

Перспективи розвитку співпраці між Україною та Ісламською Республікою Мавританія у галузях агропромислового комплексу

З урахуванням постійних потреб Мавританії у імпорті агропромислової продукції, існують можливості збільшення експорту традиційних та перспективних товарних груп з України:

- 1. Пшениця.** У 2020 та 2021 роках в сегменті експорту української продукції до Мавританії переважали зернові культури 25,71 млн. дол. США та 43,57 млн. дол. США відповідно. Перспективним вбачається відновлення експортних позицій України даної товарної одиниці. Для збільшення обсягів експорту з України

необхідне укладання прямих контрактів та спрощення логістики (прямі поставки між портами України та Мавританії).

2. **Соняшникова олія.** Це стаття імпорту з України, потреба в якій стабільно зростає. Для збільшення обсягів експорту з України необхідне укладання прямих контрактів та спрощення логістики (прямі поставки між портами України та Мавританії).
3. **Цукор.** Після 2022 року ця продукція експортується найбільше до Мавританії.
4. **М'ясо курей, яйця, молоко та молочні продукти, мед.** Група продуктів харчування, яка разом з цукром, може стати базовим набором розширення присутності на мавританському ринку.
5. **Сільськогосподарська техніка.** Мавританія зацікавлене в імпорті з України та спільному виробництві сільськогосподарської техніки (малі дизельні трактори стандарту Євро 2, навісне обладнання для обробки землі, розприскувачів пестицидів, установки для зрошення тощо), обладнання для елеваторів та цистерн для транспортування олії.
6. **Продукти переробки рослинної продукції (макуха, жом тощо).** Мавританія імпортує зазначену продукцію в якості кормів для тварин та харчових домішок. Попит на неї стабільно зростає.

У свою чергу риба та ракоподібні є основним продуктом, який Україна імпортує з Мавританії. У 2023 та 2024 роках спостерігалось збільшення українського попиту на цю продукцію (7,48 млн. дол. США та 8,24 млн. дол. США відповідно). Проте за 7 місяців 2025 року імпорт риби до України з Мавританії склав 1,60 млн. дол. США, що становить 32 % від об'єму за відповідний період минулого року.

Окремо існують перспективи розвитку співпраці між Україною та Мавританією в супутніх секторах агропромислового комплексу:

- сільськогосподарська освіта (підготовка агрономів та машиністів в ВНЗ України);
- іригація та зрошення сільськогосподарських земель;
- переробка та зберігання продуктів харчування (холодильне обладнання та консервація);
- рибальство (вилов риби, ремонт та обслуговування суден, консервація рибної продукції).

З метою налагодження контактів для розширення співпраці між Україною та Мавританією, зокрема і в сфері сільського господарства, в період з березня по вересень 2025 року Посольством було проведено зустрічі з керівництвом міністерств економіки, сільського господарства, торгівлі, Торгово промислової палати Мавританії та Національної Спілки роботодавців Мавританії.

Перспективи співпраці між Україною та Ісламською Республікою Мавританія у сфері продовольчої безпеки

Мавританія стикається з серйозною продовольчою нестабільністю, яка посилюється кліматичними змінами та економічними потрясіннями. Національний план реагування (PNR 2025) спрямований на поліпшення доступу до продовольства шляхом розподілу продуктів харчування та грошових переказів, а також на боротьбу з недоїданням, особливо серед жінок і дітей. Такі програми, як SYSALIM, що підтримується Європейським Союзом, мають на меті стійку трансформацію місцевих продовольчих систем шляхом зміцнення сільськогосподарських ланцюгів доданої вартості та сприяння розвитку сімейного сільського господарства. Мавританська агенція з безпеки харчових продуктів (AMSSA)

також працює над створенням системи контролю та стандартизації харчових продуктів у співпраці з міжнародними партнерами, такими як Enabel.

Задля покращення ситуації з продовольчою безпекою Мавританія реалізує Національний план реагування (PNR 2025) спрямований на поліпшення доступу до продовольства для вразливих верств населення за допомогою розподілу продовольства та грошових переказів. Бере участь у програмі SYSALIM, запущеній у партнерстві з Європейським Союзом, ця програма спрямована на стійку трансформацію місцевих продовольчих систем шляхом зміцнення сільськогосподарських ланцюгів створення вартості та просування здорового харчування.

Мавританія є учасником у гуманітарних продовольчій ініціативі та «Food from Ukraine». Протягом минулого року до Мавританії було надіслано три партії українського продовольства:

- 424 тони жовтого колотого гороху (квітень 2024 року),
- 734 тони рослинної олії (липень-серпень 2024 року),
- 234 тони пшениці (листопад 2024 року).

Донором зазначених поставок виступила Фінляндія. Розподіл продовольства серед біженців та шкіл здійснює Всесвітня продовольча програма ООН для підтримки урядових програм шкільного харчування та допомоги біженцям.

Посольством опрацьовується формат участі представників офіційних кіл Мавританії у IV Міжнародному саміті з продовольчої безпеки в м.Києві 19 листопада 2025 року.

Грудень 2025 року